

Скорба О.А., к.е.н., доцент
кафедри бухгалтерського
обліку і аудиту
ДВНЗ «УАБС НБУ»

УДК: 336.76

**Державний фінансовий контроль та державний фінансовий аудит:
методичні та практичні підходи**

Вперше в нашому законодавстві термін «аудит» в розрізі державних фінансів було використано в Бюджетному кодексі України. Згідно якого, а саме ст. 26, зовнішній контроль, аудит фінансової та господарської діяльності бюджетних установ здійснюється рахунковою палатою (в частині контролю за використанням коштів державного бюджету) та Головним контрольно-ревізійним управлінням у відповідності з його повноваженнями, що визначені діючим законодавством. Таким чином, Бюджетний кодекс вимагає від державних органів та розпорядників бюджетних коштів здійснення аудиту.

Згідно порядку проведення, органами державної фінансової інспекції (до початку проведення адміністративної реформи 2010 р. державної контрольно-ревізійної служби), аудит фінансової та господарської діяльності бюджетних установ (фінансово-господарський аудит) – це форма державного фінансового контролю, яка спрямована на запобігання фінансовим порушенням, сприяє ефективному використанню державного і комунального майна, правильності ведення бухгалтерського обліку та складанню достовірної фінансової звітності. За результатами державного аудиту не накладаються адміністративні стягнення, а оформляється звіт, в якому надаються конкретні пропозиції щодо покращення фінансової дисципліни підприємств.

Згідно з Концепцією розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року державний внутрішній фінансовий контроль повинен забезпечити належне (законне, економічне, ефективне, результативне

та прозоре) управління державними фінансами і розглядається як сукупність трьох складових: внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту та їх гармонізації.

Внутрішній контроль - інструмент управління, що дає змогу керівництву органів державного і комунального сектору перевірити стан виконання завдань органу. Метою цього процесу є забезпечення достатньої впевненості керівництва зазначених органів у досягненні належного рівня економії, ефективності і результативності відповідно до завдань органів; достовірності фінансової, статистичної і управлінської звітності; у виконанні встановлених законодавством та керівництвом норм і правил; належному захисті активів від втрат (далі - досягнення мети). Отже, внутрішній контроль - це управлінський контроль, який допомагає керівництву в управлінні і виконанні завдань на постійній основі, тому внутрішній контроль не повинен розглядатися як окрема система органів державного і комунального сектору. Внутрішній контроль також повинен давати змогу викладати управлінське судження та виявляти ініціативу з метою підвищення ефективності і результативності діяльності, а також зниження витрат.

Внутрішній аудит - діяльність з надання незалежних та об'єктивних гарантій (забезпечення впевненості в межах розумного у досягненні органами державного і комунального сектору мети та функціонуванні системи управління у спосіб, який максимально знижує ризик шахрайства, марнотратства, допущення помилок чи нерентабельності) і консультацій.

Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» визначає державний аудит як різновид державного фінансового контролю, що полягає у перевірці та аналізі фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю.

Концепція та процес державного аудиту тісно пов'язані з державним фінансовим управлінням. Державний аудит є частиною регулятивно-правової

системи, яка покликана викривати відхилення від прийнятих стандартів, принципів, законності, ефективності, результативності та економічності фінансового управління для забезпечення: вжиття коригуючих заходів по кожному окремому випадку виявлених порушень законності і не результативності діяльності; притягнення до відповідальності осіб, які прямо чи безпосередньо винні в порушеннях, що сталися; отримання компенсації шкоди, нанесеної такими порушеннями; вжиття заходів для попередження або ускладнення можливості реалізації таких порушень у подальшому.

Лімська декларація має виняткове значення для усіх вищих органів контролю державних фінансів-членів INTOSAI, незалежно від регіону, до якого вони належать, рівня їх розвитку, місця у системі врядування та форми організації.

Успіх Декларації полягає, головним чином, у тому, що вона, залишаючись чіткою та точною, містить вичерпний перелік цілей аудиту державних фінансів та усіх дотичних до цього питань. Це полегшує її використання та гарантує, що простота мови, якою вона складена, зосереджує увагу на її ключових елементах.

Основною метою Лімської декларації є заклик до незалежності аудиту державних фінансів. Вищий орган контролю державних фінансів, що не відповідає цій умові, не може претендувати на свій статус.

А як уже зазначалось в нашій державі державний аудит здійснюють органи які саме входять до складу тепер уже Державної фінансової інспекції і відповідно порушується саме принцип незалежності.

Таким чином державний фінансовий аудит, не є тим аудитом, що проводиться у відповідності з Законом України «Про аудиторську діяльність», відповідно до ст. 3 якого, аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання)

згідно із вимогами користувачів. Аудит здійснюється незалежними особами (аудиторами), аудиторськими фірмами, які уповноважені суб'єктами господарювання на його проведення.

З вище зазначеного випливає, що на даний час в нашій державі фактично розмежовуються поняття державний фінансовий контроль та державний фінансовий аудит, але вони виконують одні і ті ж функції (контрольно-ревізійні), підпорядковані одному і тому ж відомству (Міністерству фінансів), виконують практично одні і ті ж особи (співробітники Державної фінансової інспекції) на одних і тих же підприємствах бюджетної сфери.

Скорба, О.А. Державний фінансовий контроль та державний фінансовий аудит: методичні та практичні підходи [Текст] / О.А. Скорба // Проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту : збірник тез за матеріалами I Міжнародної науково-практичної конференції (11-13 травня 2012 р.) / ред. О.В. Кантаєва. – Житомир : ЖДТУ, 2012.- С. 243-247.